

ДРТ–2018 г.  
Гісторыя Беларусі

Варыянт змяшчае 50 заданняў і складаецца з часткі А (38 заданняў) і часткі В (12 заданняў). На выкананне ўсіх заданняў адводзіцца 90 мінут. Заданні рэкамендуецца выконваць па парадку. Калі якое-небудзь з іх выкліча ў Вас цяжкасць, перайдзіце да наступнага. Пасля выканання ўсіх заданняў вярніцеся да прапушчаных. Будзьце ўважлівыя! Жадаем поспеху!

**Частка А**

У кожным заданні часткі А толькі адзін з прапанаваных адказаў з'яўляецца правільным. У бланку адказаў пад нумарам задання пастаўце метку (×) у клетачцы, якая адпавядае нумару выбранага Вамі адказу.

**A1. Умацаванае землянымі валамі, равамі і сценамі паселішча, якое ўзнікла на беларускіх землях у жалезным веку, называлася:**

- 1) свяцілішча;
- 2) засценак;
- 3) стаянка;
- 4) гарадзішча.

**A2. Тэрыторыя рассялення славянскага саюзу плямён радзімічаў абазначана на карце лічбай:**

- 1) 1;
- 2) 2;
- 3) 3;
- 4) 4.

**A3. У Сярэдня вякі дзядзінец – гэта:**

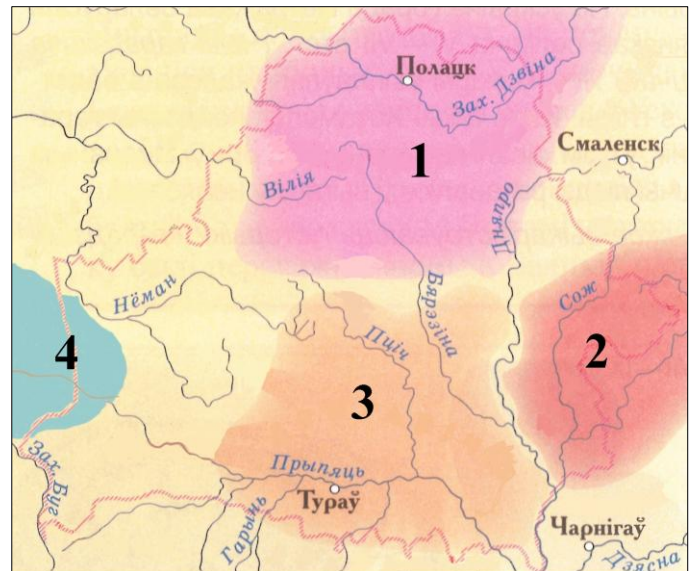
- 1) сухапутная частка воднага шляху, якая ляжала паміж дзвюма рэкамі;
- 2) умацаваны цэнтр усходнеславянскага горада;
- 3) земляны насып над магілай памерлага;
- 4) неўмацаванае паселішча, у якім жылі ў асноўным земляробы.

**A4. Унікальны помнік дойлідства XII ст. (прадстаўлены на фотаздымку), прыклад гродзенскай архітэктурнай школы – гэта:**

- 1) Сафійскі сабор;
- 2) Троіцкі касцёл;
- 3) Камянецкая вежа;
- 4) Барысаглебская (Каложская) царква.

**A5. Гедзімін падчас свайго праўлення (1316–1341):**

- 1) перанёс сталіцу ВКЛ у Вільню;
- 2) заключыў Крэўскую унію з Польскім каралеўствам;
- 3) заключыў Востраўскае пагадненне з Вітаўтам;
- 4) канчаткова спыніў агрэсію мангола-татар.



**А6. Прачытайце вытрымку з прывілея (1499).**

«Мы, ... з Божай ласкі вялікі князь літоўскі... гэты наш горад Менск з права літоўскага і рускага, якое спачатку было там устаноўлена, на права нямецкае, так званае магдэбургскае, перакладаем на вечныя часы. Пастанаўляем і даём ім магчымасць, паводле гэтага магдэбургскага права, чыніць поўнае кіраванне і адмяняць усе законы і звычаі, якія магдэбургскае права стрымліваюць...»

**Вызначце імя вялікага князя літоўскага, пры якім Менск (Мінск) атрымаў права, аб якім згадваецца ў тэксце:**

- 1) Ягайла;
- 2) Казімір Ягайлавіч;
- 3) Аляксандр Казіміравіч;
- 4) Жыгімонт I Стары.

**А7. Вызначце назву сялянскай гаспадаркі ў ВКЛ у XIV–XVIII стст., якая складалася з хаты, гаспадарчых пабудов, сельскагаспадарчых угоддзяў, рабочай і прадукцыйнай жывёлы, гаспадарчага інвентару:**

- 1) дамен;
- 2) водруб;
- 3) дым;
- 4) фальварак.

**А8. Бітва пад Клецкам (1506) адбылася паміж войскамі ВКЛ і:**

- 1) Маскоўскай дзяржавы;
- 2) Польскага каралеўства;
- 3) Тэўтонскага ордэна;
- 4) Крымскага ханства.

**А9. Дакумент, які вызначаў паўнамоцтвы караля Рэчы Паспалітай, – гэта:**

- 1) Генрыкавы артыкулы;
- 2) пастанова сойма «Ураўнаванне правоў»;
- 3) Паланецкі ўніверсал;
- 4) акт Кейданскай уніі.

**А10. Характэрнай рысай у развіцці гарадоў на беларускіх землях у другой палове XVI – першай палове XVII ст. стала:**

- 1) з'яўленне першых мануфактур;
- 2) паглыбленне рамеснай спецыялізацыі;
- 3) развіццё пераважна фабрычнай вытворчасці;
- 4) адсутнасць сацыяльных канфліктаў.

**А11. Адзначце прозвішча вядомага беларускага асветніка, які ў першай палове XVII ст. напісаў і выдаў «Буквар»:**

- 1) С. Собаль;
- 2) М. Радзівіл Чорны;
- 3) С. Будны;
- 4) М. Гусоўскі.

**А12. Вызначце прычыны ўтварэння Рэчы Паспалітай:**

а) складанае становішча ВКЛ у Лівонскай вайне	1) а, г
б) імкненне праваслаўнай царквы распаўсюдзіць свой уплыў на Заходнюю Еўропу	2) б, в
в) імкненне шляхты ВКЛ прымаць актыўны ўдзел у кіраванні дзяржавай	3) а, в
г) неабходнасць сумеснай барацьбы супраць мангола-татар і крыжакоў	4) в, г

**A13. На беларускіх землях у першай палове XVIII ст. у магнацкіх маёнтках пачалі стварацца:**

- 1) рамесныя цэхі;
- 2) мануфактуры;
- 3) заводы і фабрыкі;
- 4) банкі.

**A14. Заштрыхаваная на карце тэрыторыя адышла да Расійскай дзяржавы згодна з:**

- 1) Дзулінскім перамір'ем (1618);
- 2) Альтмаркскім перамір'ем (1629);
- 3) Палянаўскім мірным дагаворам (1634);
- 4) Ніштацкім мірным дагаворам (1721).



**A15. Канфесійная палітыка царскага ўрада на беларускіх землях у 1830-я гг. характарызавалася:**

- 1) далучэннем уніяцкай царквы да Рускай праваслаўнай царквы;
- 2) актыўнай дзейнасцю ордэна езуітаў;
- 3) аслабленнем пазіцый праваслаўнай царквы;
- 4) ператварэннем каталіцтва ў пануючае веравызнанне.

**A16. Устанавіце адпаведнасць.**

А) Адзін з кіраўнікоў паўстання 1863–1864 гг., старшыня Літоўскага правінцыяльнага камітэта	1) І. Лялевель
Б) студэнт Медыка-хірургічнай акадэміі, заснавальнік «Дэмакратычнага таварыства»	2) А. Міцкевіч
В) паэт, адзін з ініцыятараў стварэння Таварыства філаматаў	3) Ф. Савіч
Г) гісторык, прафесар Віленскага ўніверсітэта, кіраўнік дэмакратычнай плыні ў паўстанні 1830–1831 гг.	4) М. Каяловіч
	5) К. Каліноўскі

- 1) А1Б2В3Г5;
- 2) А2Б3В4Г1;
- 3) А3Б4В5Г2;
- 4) А5Б3В2Г1.

**A17. Згодна з «Палажэннем» аб вызваленні прыгонных сялян і Маніфестам (1861) уся зямля, якой раней карысталіся сяляне, да заключэння выкупнога пагаднення прызнавалася ўласнасцю:**

- 1) селяніна;
- 2) памешчыка;
- 3) абшчыны;
- 4) дзяржавы.

**A18. Адным з вынікаў рэвалюцыі 1905–1907 гг. з’яўлялася:**

- 1) наданне Беларусі аўтаноміі ў складзе Расіі;
- 2) ліквідацыя ў Расіі манархіі;
- 3) ліквідацыя памешчыцкага землеўладання;
- 4) заканадаўчае ўвядзенне дэмакратычных правоў і свабод.

**A19. Адзначце назву легальнай беларускай грамадска-палітычнай і літаратурна-мастацкай газеты, якая выдавалася ў Вільні ў 1906–1915 гг.:**

- 1) «Мужыцкая праўда»;
- 2) «Наша ніва»;
- 3) «Гоман»;
- 4) «Кур’ер Літэўскі».

**A20. Вызначце асаблівасць развіцця сістэмы адукацыі ў Беларусі ў другой палове XIX ст.:**

- 1) перавод навучання на беларускую мову;
- 2) увядзенне абавязковай пачатковай адукацыі;
- 3) адсутнасць земскіх школ;
- 4) увядзенне бясплатнай адукацыі на ўсіх узроўнях.

**A21. Вызначце падзею, якая адбылася апошняй з пералічаных:**

- 1) адмена дзеяння Статута ВКЛ 1588 г. у Мінскай, Гродзенскай і Віленскай губернях;
- 2) пачатак правядзення інвентарнай рэформы ў памешчыцкай вёсцы;
- 3) стварэнне Усеагульнага яўрэйскага рабочага саюза ў Літве, Польшчы і Расіі (Бунд);
- 4) увядзенне выбарных земстваў у Віцебскай, Магілёўскай і Мінскай губернях.

**A22. Вызначце адно з першых мерапрыемстваў савецкай улады на тэрыторыі Беларусі:**

- 1) перадача зямлі сялянам у прыватную ўласнасць;
- 2) нацыяналізацыя банкаў і прамысловых прадпрыемстваў;
- 3) правядзенне грашовай рэформы;
- 4) правядзенне палітыкі беларусізацыі.

**A23. Дэлегаты I Усебеларускага з’езда Саветаў (2–3 лютага 1919 г.) прынялі рашэнне аб:**

- 1) увядзенні новай эканамічнай палітыкі (нэпа);
- 2) увядзенні пяцігадовых планаў эканамічнага развіцця;
- 3) аб’яднанні ў адну дзяржаву ССРБ і Літоўскай ССР;
- 4) узбуйненні тэрыторыі БССР.

**A24. Вызначце характэрныя рысы грамадска-палітычнага жыцця БССР у 1930-я гг.:**

а) правядзенне рэферэндумаў па важнейшых пытаннях жыцця рэспублікі	1) а, б 2) б, в
б) кантроль КП(б)Б над грамадска-палітычным жыццём	3) в, г
в) свабодная дзейнасць рэлігійных арганізацый	4) б, г
г) абмежаванне рэальнай улады Саветаў дэпутатаў працоўных	

**A25. Вызначце правільнае сцверджанне:**

- 1) суцэльная калектывізацыя ў сельскай гаспадарцы Беларусі пачала праводзіцца з 1937 г.;
- 2) у час правядзення калектывізацыі ўзмацнілася цэнтралізаванае кіраванне сельскай гаспадаркай;
- 3) у час правядзення калектывізацыі Беларусь была забяспечана прыярытэтным фінансаваннем і лепшымі кадрамі;
- 4) калектывізацыя беларускай вёскі мела пераважна добраахвотны характар.

**A26. Вызначце адзін з напрамкаў культурнага развіцця БССР у 1920–1930-я гг.:**

- 1) шырокі абмен студэнтамі і выкладчыкамі з краінамі Заходняй Еўропы;
- 2) узмацненне ўплыву царквы на культуру;
- 3) з'яўленне і развіццё беларускага кінематографа;
- 4) ліквідацыя дзяржаўнага кантролю над культурай.

**A27. Вызначце адно з патрабаванняў Беларускай сялянска-рабочай грамады, створанай у 1925 г. у Заходняй Беларусі:**

- 1) арганізацыя навучання ў школах на польскай мове;
- 2) ліквідацыя асадніцтва;
- 3) наданне Заходняй Беларусі аўтаноміі ў складзе Польшчы;
- 4) захаванне памешчыцкага землеўладання.

**A28. Вызначце асаблівасць развіцця партызанскага руху на тэрыторыі Беларусі ў 1942–1944 гг.:**

- 1) стварэнне партызанскіх зон;
- 2) цесныя сувязі з рухам Супраціўлення ў Заходняй Еўропе;
- 3) адсутнасць падтрымкі з боку мясцовага насельніцтва;
- 4) адсутнасць адзінага каардынацыйнага цэнтра.

**A29. Вызначце падзею, якая адбылася першай з пералічаных:**

- 1) адна з найбуйнейшых дыверсій Другой сусветнай вайны на чыгуначным вузле ў Асіповічах;
- 2) стварэнне Суражскіх (Віцебскіх) «варот»;
- 3) пачатак другога этапу «рэйкавай вайны»;
- 4) пачатак Беларускай наступальнай аперацыі.

**A30. У верасні 1953 г. Пленум ЦК КПСС прыняў рашэнне аб:**

- 1) ліквідацыі калгаснай сістэмы ў сельскай гаспадарцы;
- 2) выкарыстанні, разам з каманднымі, эканамічных метадаў кіравання сельскай гаспадаркай;
- 3) пераважным развіццё лёгкай прамысловасці;
- 4) прыняцці Харчовай праграмы СССР.

**A31. Для грамадска-палітычнага жыцця ў БССР у другой палове 1960-х – першай палове 1980-х гг. было характэрна:**

- 1) падпарадкаванне Камуністычнай партыі органаў дзяржаўнай улады;
- 2) разгортванне масавага нацыянальнага руху;
- 3) свабодная дзейнасць царкоўных арганізацый;
- 4) стварэнне новых палітычных партый.

**A32. У эканамічным развіцці БССР у другой палове 1950-х – першай палове 1960-х гг. хуткімі тэмпамі роста характарызаваўся:**

- 1) сельская гаспадарка;
- 2) сфера паслуг;
- 3) лёгкая прамысловасць;
- 4) хімічная і нафтахімічная прамысловасць.

**A33. Рашэнне аб часовым прыпыненні дзейнасці КПСС – КПБ на тэрыторыі Беларусі было прынята ў сувязі з:**

- 1) прыняццем Закона «Аб народным абмеркаванні важных пытанняў дзяржаўнага жыцця БССР»;
- 2) самароспускам КПСС – КПБ;
- 3) правалам жнівеньскага путчу;
- 4) патрабаваннямі замежных праваабарончых арганізацый.

**A34. Вызначце правільнае сцверджанне:**

- 1) серыя карцін М. Савіцкага «Лічбы на сэрцы» прысвечана чарнобыльскай трагедыі;
- 2) у 1960-я гг. у БССР быў завершаны пераход да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі;
- 3) раман У. Караткевіча «Каласы пад сярпом тваім» прысвечаны падзеям Вялікай Айчыннай вайны;
- 4) гістарычнаму мінуламу Беларусі прысвечаны раманы Л. Дайнекі «След ваўкалака» і «Жалезныя жалуды».

**A35. Вызначце пытанні, якія былі вынесены на рэспубліканскі рэферэндум 14 мая 1995 г. у Рэспубліцы Беларусь:**

а) прыняцце новай рэдакцыі Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь	1) а, б
б) наданне рускай мове статусу, роўнага з беларускай	2) б, в
в) падтрымка курсу на эканамічную інтэграцыю з Расіяй	3) а, в
г) перанясенне Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь з 27 ліпеня на 3 ліпеня	4) в, г

**A36. Вызначце характэрную рысу беларускай мадэлі эканамічнага развіцця на сучасным этапе:**

- 1) адмова дзяржавы ад планавага развіцця эканомікі;
- 2) свабодная купля-продаж зямель сельскагаспадарчага прызначэння;
- 3) распрацоўка і рэалізацыя праграмы адраджэння вёскі;
- 4) адмова ад замежных крэдытаў і капіталаўкладанняў.

**A37. Вызначце дакумент, у якім замацаваны асноўныя прынцыпы знешняй палітыкі Рэспублікі Беларусь:**

- 1) Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь;
- 2) Дэкларацыя аб дзяржаўным суверэнітэце БССР;
- 3) Закон «Аб асноўных прынцыпах народаўладдзя ў Беларускай ССР»;
- 4) Закон «Аб грамадзянстве Рэспублікі Беларусь».

**A38. Фестываль беларускай песні і паэзіі традыцыйна праводзіцца ў:**

- 1) Оршы;
- 2) Барысаве;
- 3) Клецку;
- 4) Маладзечне.

## Частка В

Адказы, атрыманыя пры выкананні заданняў часткі В, запішыце ў бланку адказаў. Кожную літару, лічбу пішыце ў асобнай клетачцы (пачынаючы з першай) па ўзорах, указаных у бланку. Адказ у выглядзе слова, некалькіх слоў пішыце без прабелаў, злучка або іншых раздзяляльных знакаў.

**В1. Устаноўце паслядоўнасць гістарычных падзей на тэрыторыі Беларусі. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар. Напрыклад: ВАГБ.**

- А) Пачатак вырабу прылад працы і зброі з жалеза;
- Б) з'яўленне жывёлагадоўлі;
- В) з'яўленне чалавека сучаснага тыпу – краманьёнца;
- Г) з'яўленне на беларускіх землях першых вырабаў з медзі і бронзы.

**В2. Запішыце год стварэння першага зборніка законаў ВКЛ, у якім былі ўведзены адзіныя віды пакаранняў. Напрыклад: 1400.**

**В3. Устаноўце адпаведнасць. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца. Напрыклад: А2Б3В1Г4.**

А) Заключэнне Крэўскай уніі	1) 1385 г.
Б) выданне вялікім князем літоўскім Аляксандрам прывілея аб пашырэнні правоў Паноў-Рады	2) 1410 г.
В) Грунвальдская бітва	3) 1447 г.
Г) выступленне М. Глінскага супраць вярхоўнай улады	4) 1492 г.
	5) 1508 г.

**В4. Запішыце назву органа дзяржаўнага кіравання ў ВКЛ, які:**

- 1) з XVI ст. стаў найвышэйшым дзяржаўным і кантралюючым органам;
- 2) складаўся з выбарных дэпутатаў ад шляхты, прадстаўнікоў каталіцкага духавенства, вышэйшых службовых асоб дзяржавы;
- 3) вырашаў найважнейшыя дзяржаўныя пытанні;
- 4) абмяжоўваў уладу вялікага князя.

**В5. Устаноўце адпаведнасць. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца. Напрыклад: А2Б3В1Г4.**

А) Апошні прадстаўнік дынастыі Ягелонаў, ініцыятар Люблінскай уніі	1) Станіслаў Аўгуст Панятоўскі
Б) кароль Рэчы Паспалітай, паспяхова завяршыў Лівонскую вайну, узмацніў пазіцыі каталіцкай царквы	2) Жыгімонт II Аўгуст
В) апошні кароль Рэчы Паспалітай, праводзіў палітыку ўмераных дзяржаўных рэформаў	3) Аўгуст II Моцны
Г) кароль Рэчы Паспалітай, прымаў удзел у Паўночнай вайне (1700–1721), прыхільнік неабмежаванай манархіі	4) Стафан Баторый
	5) Ян III Сабескі

**В6. Устаноўце паслядоўнасць гістарычных падзей. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар. Напрыклад: ВАГБ.**

- А) Канчатковае афармленне Беларускай сацыялістычнай грамады;
- Б) стварэнне арганізацыі «Народная воля»;
- В) стварэнне Партыі сацыялістаў-рэвалюцыянераў (эсэраў);
- Г) правядзенне I з'езда Расійскай сацыял-дэмакратычнай рабочай партыі.

**V7. Кірунак у рэвалюцыйным руху, прыхільнікі якога выступалі супраць прыгонніцтва, самадзяржаўя і падзялялі ідэю аб тым, што Расія можа, прамінуўшы капіталістычную стадыю развіцця, адразу перайсці праз сялянскую абшчыну да сацыялізму, – гэта ... .**

*Адказ запішыце словам у той форме, у якой яно павінна стаяць у сказе.*

**V8. Вызначце тры пазіцыі, якія характарызуюць грамадска-палітычнае становішча ў Беларусі пасля перамогі Лютаўскай рэвалюцыі 1917 г. Адказ запішыце лічбамі ў парадку ўзрастання. Напрыклад: 235.**

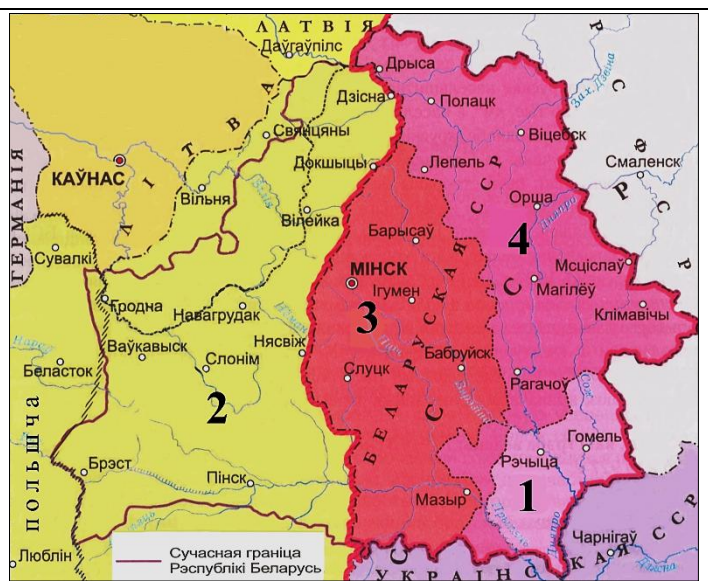
- 1) Устанаўленне двоеўладдзя;
- 2) адсутнасць падтрымкі Часовага ўрада з боку Саветаў;
- 3) значны ўплыў на палітычнае жыццё арміі Заходняга фронту;
- 4) актывізацыя беларускага нацыянальнага руху;
- 5) пераход улады ў рукі бальшавікоў;
- 6) наданне беларускаму народу тэрытарыяльнай аўтаноміі.

**V9. Устанавіце паслядоўнасць падзей. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар. Напрыклад: ВАГБ.**

- А) Прыняцце 3-й Устаўной граматы Рады БНР;
- Б) падпісанне Брэсцкага мірнага дагавора;
- В) скліканне I Усебеларускага з'езда;
- Г) другое абвешчэнне Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі Беларусі.

**V10. Устанавіце адпаведнасць. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Напрыклад: А2Б3В1Г4.**

- А) Тэрыторыя, якая была далучана да БССР у выніку першага ўзбуйнення
- Б) тэрыторыя, якая была далучана да БССР у выніку другога ўзбуйнення
- В) тэрыторыя БССР пасля падпісання Рыжскага мірнага дагавора
- Г) тэрыторыя, якая была перададзена Польшчы ў 1921 г.



**V11. Прэзідэнцкая форма кіравання ў Рэспубліцы Беларусь была ўведзена ў... годзе.**

**V12. Вызначце тры характэрныя рысы грамадска-палітычнага жыцця Рэспублікі Беларусь у другой палове 1990-х гг. – пачатку XXI ст. Адказ запішыце лічбамі ў парадку ўзрастання. Напрыклад: 235.**

- 1) Значны ўплыў на грамадска-палітычнае жыццё палітычных партый;
- 2) правядзенне выбараў на безальтэрнатыўнай аснове;
- 3) аб'яднанне большасці працоўных краіны ў прафесійныя саюзы;
- 4) адсутнасць канфліктаў на рэлігійнай глебе;
- 5) рэгулярнае правядзенне Усебеларускіх народных сходаў;
- 6) адмова ад шматпартыйнай палітычнай сістэмы.